

مستند اماکن قرآنی «محفل» برای نخستین بار در این شکل، به روایت آرتیا ترکا شوند بازنگر سینما و تلویزیون به کشورهای مختلف رفته تا با بهره‌مندی از فناوری هوش مصنوعی، قصه‌های قرآنی را بازسازی کند.

آرتیا ترکا شوند اظهار داشت: این مستند که متعلق به گروه محفل به تهیه‌کنندگی سیدمحمدحسین هاشمی کلیایگانی است، برای اولین بار در کشور

مستندی به روایت آرتیا ترکا شوند

بر آوازه

شوق به قرآن و همبستگی اسلامی رادر سطح بین‌المللی ترویج می‌کند

اجراها و روایت‌های قرآنی، خود ما داوران هم متأثر شده‌ایم. این برنامه، یک فضای معنوی خاص دارد که هر شب، برای ما و مخاطبانش، یک تجربه جدید است. محفل فقط یک برنامه تلویزیونی نیست، بلکه یک آینه است که نشان می‌دهد قرآن چطور می‌تواند دل‌ها را تکان دهد و مسیر زندگی‌ها را عوض کند.» این کارشناس قرآنی درباره فصل جدید برنامه افزود: «محفل امسال برای من، فصل تازه‌ای در نگاه به قرآن است و فکر می‌کنم هرکسی که این برنامه را دنبال کند، این حس را با تمام وجود درک خواهد کرد.»

محفل، پلی جهانی میان عاشقان کلام وحی

حسین الحلو، قاری قرآن در آستان حضرت ابوالفضل (ع) که امسال نیز به‌عنوان کارشناس از کشور عراق در این برنامه حضور دارد، در مورد ابعاد بین‌المللی محفل گفت: «محفل دیگر محدود به یک کشور یا یک منطقه نیست؛ این برنامه در سراسر جهان اسلام و حتی فراتر از آن، مخاطبان خود را پیدا کرده‌است. در عراق، لبنان و سوریه، بسیاری از قاریان و علاقه‌مندان قرآن این برنامه را دنبال می‌کنند اما چیزی که من را شگفت‌زده کرده، استقبال گسترده از محفل در کشورهای دورتر است.»

الحلو درباره ابراز علاقه مخاطبانی از قاره‌های مختلف به محفل بیان کرد: «دوستانی از مصر و شمال آفریقا، از الجزایر و مراکش گرفته تا تونس، برای پیام می‌فرستند و درباره محفل صحبت می‌کنند. در جنوب شرق آسیا، در اندونزی و مالزی که مردم عشق خاصی به قرآن دارند، این برنامه مورد توجه قرار گرفته است. حتی در کشورهای آفریقایی مسلمان نشین، مثل نیجریه و سنگال، شاهد علاقه‌مندی زیادی به این برنامه هستیم.» وی در این‌باره اضافه کرد: «نکته جالب‌تر این است که مسلمانان اروپا، از فرانسه و آلمان گرفته تا بریتانیا و حتی در روسیه و آمریکا، به محفل توجه نشان داده‌اند.

بعضی از مسلمانانی که در این کشورها زندگی می‌کنند، می‌گویند که از طریق این برنامه، بیش از پیش بافضای قرآنی جهان اسلام ارتباط برقرار کرده‌اند.» این قاری قرآن تأکید کرد: «محفل یک برنامه قرآنی معمولی نیست؛ این برنامه پلی است میان دل‌های عاشقان قرآن در سراسر جهان. هر سال گسترده‌تر، عمیق‌تر و تأثیرگذارتر می‌شود و امسال هم با تزکیب جدید خود، بدون شک مسیر موفقیتش را ادامه خواهد داد.»

برنامه‌ای غیر قابلتی برای درک عمیق قرآن

محمد اقدم‌نژاد، کارگردان هنری برنامه پیرامون ایده محفل توضیح داد: «محفل برخلاف تصویری که در نمای دور از این برنامه وجود دارد اصلا مبنایی مسابقه محور ندارد، بلکه این برنامه تلاش کرد این فضا را بشکند. شعار ما این بود که «قرآن کتابی برای زندگی است»، یعنی باید قرآن را وارد زندگی‌مان کنیم و نه فقط به عنوان یک کتاب که باید برای قرائتش نمره بگیریم. اگر ما قرآن را با پوست و گوشت خود درک کنیم و بدانیم که این کتاب کلام خداست، رفتار ما تغییر خواهد کرد. هدف اصلی برنامه محفل این است که فضایی غیرقابلتی ایجاد کنیم و روایت آیات قرآن را در موقعیت‌های مختلف زندگی به نمایش بگذاریم. هرچند که حافظ قرآن بودن جذاب است اما ما هرگز به حافظان قرآن نمره نمی‌دهیم. تلاش‌مان بر این است در فضای قرآنی، نشاط را به مخاطبان منتقل کنیم. ما از کشورهای مختلف قاریانی را به برنامه دعوت می‌کنیم اما این میز به عنوان میز دآوری نیست. تفاوت اصلی ما با دیگر برنامه‌ها این است که این میز به نوعی میز میزبانی است. بسیاری از مهمانان حتی از کشورهای دیگر، بعد از برنامه می‌گویند که در طول برنامه احساس کرده‌اند با خانواده خود صحبت می‌کنند. در طول ماه مبارک رمضان، ما سعی می‌کنیم مخاطبان تلویزیون به طور مستقیم و غیرمستقیم با قرآن آشنا شوند. ما حتی نقدهایی در مورد زندگی داریم و می‌گوییم اگر بخواهیم به قرآن نزدیک شویم، باید به این کتاب آسمانی نگاه درستی داشته باشیم.»

سوزه‌یابی جهانی برای روایت‌های جذاب

وی درباره روند سوزه‌یابی برنامه ادامه داد: «از سال گذشته که این برنامه به پایان رسید، فرآیند سوزه‌یابی و کارگردانی را آغاز کردیم. سوزه‌هایی از اقصی نقاط جهان داریم و این موضوع تصادفی نیست؛ به‌طوری که نه تنها از ایران، بلکه از کشورهای مختلف ما با بیش از ۴۰۰ نفر مصاحبه کرده‌ایم، البته این موضوع را نیز در نظر داشتیم که باید از نظر بصری و جذابیت‌های رسانه‌ای غریبال شوند. در طول یک سال با تیمی که الحمدلله جوان و پویاست؛ توانستیم در نهایت حدود ۱۱۰ تا ۱۲۰ نفر به جلوی دوربین محفل بیاوریم. امیدواریم این روایت‌ها مورد توجه مخاطبان قرار بگیرند. این یک بخش از کار کارگردانی است و بخش دیگر به انتخاب زاویه دید جذاب از منظر روایت سوزه مربوط می‌شود. تلاش تیم محفل این است تا رویدادهای قرآنی را از زاویه دید زندگی افراد پیدا کرده و روی آنها تمرکز کنیم. این کار با همکاری تیم کارگردانی و سردبیری، به‌ویژه آقای ربیعی که سردبیر برنامه هستند، انجام شد. این تیم شامل حدود

ساخته می‌شود و با کمک هوش مصنوعی توانستیم صحنه‌هایی از قصه‌های قرآنی را بازسازی کنیم. اعضای گروه برای ساخت این مستند به کشورهای مختلفی از جمله ترکیه، روسیه و عراق رفتند.

وی از جمله شهرهایی که در ترکیه این مستند فیلمبرداری شده به شانی اورفه، مرسین و ایغدیر، در

روسیه، شهر دربند و در عراق به بابل، بغداد، نجف و کربلا اشاره کرد. این بازنگر سینما و تلویزیون گفت: این مستند قرار است ادامه‌دار شود و قصه‌های بیشتری را کار کنیم و همراه با کارشناسان مذهبی، تاریخی، دینی و محقق این مستند فیلمبرداری می‌شود. من به عنوان پژوهشگر و محقق داستان‌های قرآنی در خدمت گروه بودم.

برنامه‌ای با نشاط و غافلگیری‌های طبیعی در هر لحظه

ادقم‌نژاد در پاسخ به میزان تداخل کارگردانی در برنامه‌سازی محفل گفت: «متناسب با تجربه فصل گذشته به ذائقه مخاطب آشنا هستیم و نمی‌شود کتمان کرد که چه در داستان‌ها و چه در انتخاب افراد غریبالگری صورت گرفته، اما این‌که چه چیزی جلوی دوربین رفته، به آن صحنه مربوط می‌شود. این‌که چه اتفاقاتی حین تصویربرداری رخ دهد، مثلاً کسی از بین تماشاگران روی صحنه نباید کاملاً بدون برنامه‌ریزی اتفاق می‌افتد. تیم در حال انجام کاری ارزشمند و به دور از نمایش است و این در حالی است که بسیاری از برنامه‌ها ممکن است فقط ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ تماشاچی داشته باشند که در برنامه دخیل نیستند، اما دست‌اندرکاران محفل سعی کرده‌اند نشاط را در تمام برنامه جاری و ساری نگه دارند. تلاش‌مان این است حتی در زمان کات، لحظاتی زنده و طبیعی داشته باشیم، مانند وقتی که یک پسر بچه به اصرار پدرش برای خوانش سوره‌های کوچک قرآن به صحنه می‌آید، پیشگیری‌ای برای این موضوع نمی‌کنیم. این زنده بودن برنامه هرگز از بین نمی‌رود و بیشتر اتفاقات در صحنه رقم می‌خورد.»

تحلیل سوزه‌های موفق سال گذشته

کارگردان هنری محفل اضافه کرد: «اولین مرحله‌ای که در سوزه‌یابی داشتیم، بررسی سوزه‌های سال گذشته بود تا ببینیم کدام یک بیشتر مورد توجه مخاطب قرار گرفته‌اند. این کار به ما کمک کرد تا ذائقه مخاطب را بسنجیم و براساس آن برنامه‌ریزی کنیم. این بررسی در دکور، فضای محتوایی و سوزه‌ها لحاظ شد. به عنوان مثال، از بین سوزه‌های فصل گذشته، صالح مهدی‌زاده تنها در صفحه رسمی محفل، ۲۴ میلیون بازدید داشت یا به صورت کلی در فضای مجازی حدود ۲۷۰ تا ۲۸۰ میلیون بازدید برای یک ویدئو به دست‌آورد. این نشان می‌دهد که با انتخاب سوزه‌های مناسب، می‌توانیم مخاطب را بیشتر پای تلویزیون نگه داریم. بنابراین، امسال سعی کردیم به نوجوانان توجه بیشتری داشته باشیم و داستان‌هایی که بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند را در برنامه بگنجانیم.»

تلاش‌های میدانی برای سوزه‌یابی دقیق

وی عنوان کرد: «سوزه‌یابی امسال یک فرآیند آنی نبود، بلکه با همکاری تیمی حدود ۱۷ تا ۱۸ استان را شهر به شهر و حتی روستاهایی دورافتاده مثل روستای نگل از کردستان را سفر کردیم. ما به نقاطی می‌رفتیم که برخی اوقات حتی آسفالت هم نداشتند، تا بتوانیم سوزه‌یابی دقیق‌تری انجام دهیم. در کنار این تلاش‌ها، گروه بین‌الملل نیز فعال بود. بدون اغراق می‌توانم بگویم که تیم محفل برای سوزه‌یابی واقعا زحمت کشیده است. هدف آقای هاشمی، تهیه‌کننده برنامه این بود که همه اجزا و ارکان با همدیگر فعال شوند تا ان‌شاءالله برنامه امسال با خروجی بهتری نسبت به سال گذشته روی آنتن برود. در کنار همه این اتفاقات، محافل استانی محفل هم به بهترین شکل برگزار می‌شد.»

فرآیند ثبت‌نام و غربالگری سوزه‌ها

ادقم‌نژاد توضیح داد: «برای دسترسی به سوزه‌ها در استان‌ها، از طریق صفحه رسمی محفل فرآیند ثبت‌نام را آغاز کردیم. مثلاً در یک استان، به‌طور ناگهانی ۳۰۰ نفر ثبت‌نام می‌کردند. این ثبت‌نام‌ها از ارگان‌های مختلفی مانند سازمان تبلیغات و اوقاف انجام می‌شد. ما از این ارگان‌ها خواسته بودیم که بهترین سوزه‌ها را معرفی کنند و لیستی از ۳۰۰ تا ۴۰۰ سوزه به دست می‌آوردیم. بعد از آن، غربالگری اولیه انجام شد و بعضی از سوزه‌ها به دلیل داستان‌های خطی که ارائه داده بودند، حذف شدند.»

تنوع فرهنگی و همبستگی جهانی

این کارگردان درباره انتخاب میزبانان محفل گفت: «ما معتقدیم که هر فردی دارای پتانسیل‌های خاصی است و سعی می‌کنیم از جنبه‌های رسانه‌ای، فردی و بین‌المللی به این پتانسیل‌ها توجه کنیم. ما به دنبال آلمان‌ها و ویژگی‌هایی هستیم که باعث بهبود برنامه شوند. به عنوان مثال، اگر یک داور افغانستانی به برنامه اضافه شود، این انتخاب به این دلیل است که ما می‌خواهیم تنوع فرهنگی را نشان دهیم. نکته مهم این است که ما می‌خواهیم نشان دهیم که فرقی نمی‌کند شما سنی باشید یا شیعه، افغانستانی باشید یا از هر ملیت دیگری، قرآن برای همه ما یکی است. این واقعا دغدغه تمامی اعضای تیم ماست، ما حتی افرادی از کشورهای دور مانند تانزانیا را به برنامه دعوت می‌کنیم، زیرا قرآن می‌تواند همه ما را کنار هم جمع کند.»

ایجاد پیوندهای فرهنگی از سراسر جهان

وی درباره گستره مخاطبان این برنامه در سطح جهان ادامه داد: ما در کشورهای مختلف مخاطب داریم. به‌عنوان مثال، وقتی سیدجلال، ساکن انگلستان، به برنامه ما می‌آید، مخاطبان ما در آنجا نیز افزایش می‌یابند. ما در هلند و استرالیا نیز مخاطب داریم و تصویری از بچه‌ها را داریم که در کنار هم برنامه محفل را تماشا می‌کنند، آن هم از مناطق محروم تانزانیا. این تأثیرات نشان می‌دهد که این محفل واقعا در سطح جهانی منتشر می‌شود. پیش آمده که در ویدئوهایی از غزه دیده‌ایم که بسیاری از اوقات، در شرایط خاص جنگی، خانواده‌ها جمع می‌شدند تا برنامه محفل را تماشا کنند. این نشان‌دهنده حال خوب و اشتیاقی است که در آن فضا وجود داشت. مثلاً برخی خانواده‌ها در جایی که تلویزیون داشت، دور هم جمع می‌شدند تا برنامه را ببینند. در فصل دوم محفل، یک گروه پاکستانی چند قسمت از برنامه را به صورت خودجوش دوبله کردند و این کار را در یوتیوب خود منتشر کردند. همین می‌شود که وقتی می‌رویم پاکستان حدود ۱۰۰ هزار نفر در یک محفل در لاهور پاکستان جمع شدند، تا محفل پاکستانی را برگزار کنند.»

انعکاس حال‌وهوای مقاومت و شهادت

ادقم‌نژاد اضافه کرد: «امسال حال‌وهوای برنامه محفل بنابر اتفاقات غزه رنگ و بویی دیگر دارد. نمی‌توان کتمان کرد که مفاهیمی مانند مقاومت و شهادت از قرآن جدا هستند. قرآن به ما یاد می‌دهد که صرف نظر از ملیت یا نوع کشور، در برابر ظلم و ستم بایستیم. وقتی قرآن ملاک ما باشد، همه این مسائل با هم مرتبط خواهند بود. ما می‌توانیم به چندین آیه اشاره کنیم که درباره استکبارستیزی و مقابله با ظلم صحبت می‌کنند. به همین دلیل امسال در دکور از آلمان‌هایی استفاده کردیم که به این فضا نزدیک است.»

استقبال بی‌نظیر تماشاگران

وی درخصوص شرکت تماشاگران در برنامه تکمیل کرد: «حدود ۱۰ روز قبل از ضبط برنامه، از طریق فضای مجازی و زیرنویس شبکه سه ظرفیت سالن ضبط برنامه را اعلام کردیم و خواستیم افراد از طریق ثبت‌نام اشتیاق خود به شرکت در برنامه را اعلام کنند. باید گفت ظرفیت سالن حدود ۶۰۰ نفر بود اما با توجه به استقبالی که صورت گرفت در طول ضبط برنامه هر شب بیشتر از این تعداد حضور پیدا می‌کردند. به شکلی که برای جلوگیری از ناراحتی، صندلی‌هایی در تراس‌ها و مکان‌های دیگر قرار دادیم و با این اوصاف می‌توان تخمین زد حدود هزار نفر در لوکیشن حضور داشتند. به‌طور کلی، هدف ما این بود که به همه علاقه‌مندان اجازه دهیم از نزدیک برنامه را مشاهده کنند و خودشان از نزدیک در فرآیند ضبط برنامه قرار گیرند.»